

Analýza metód policajnej verejno-poriadkovej činnosti

Dávid Varhol¹

Abstrakt:

Vedecká štúdia „Analýza metód policajnej verejno-poriadkovej činnosti“ je súčasťou záverečných výstupov vedecko-výskumnej úlohy 3/2004 - Metódy výskumu a vývoja policajných činností (výsk. VVÚ 130). Autor vo vedeckej štúdii oboznamuje čitateľa s vymedzením pojmu metóda a zároveň pre lepšiu orientáciu v predmetnej problematike predstavuje metódy uplatňované v policajnej verejno-poriadkovej činnosti. Obsahom vedeckej štúdie sú aj vybrané druhy bezpečnostných technológií, ktoré sú používané službou poriadkovej polície Policajného zboru v rámci preventívnej, represívnej i profylaktickej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti.

Kľúčové slová:

metódy verejno-poriadkovej činnosti, prevencia, profylaxia, represia

Abstract:

The scientific study "Analysis of methods of police public order activities" is part of the final outputs of the scientific research task 3/2004 - Methods of research and development of police activities (research project VVÚ 130). In the scientific study, the author introduces the reader to the definition of the term method and, for better orientation in the subject matter, presents the methods applied in police public order activities. The content of the scientific study also includes selected types of security technologies that are used by the riot police service of the Police Force within the framework of preventive, repressive and prophylactic methods of police public order activities.

Key words:

methods of public order activities, prevention, prophylaxis, repression

Úvod

Sociálne riziko vyplývajúce z konania páchatel'a a vzniknutého konfliktného stavu sú úzko prepojenými a navzájom sa viažucimi činiteľmi. Ak sa nejaký jedinec dopustí trestného činu alebo priestupku, nastavujú podmienky, ktoré sú protichodné s požiadavkami verejnosti, čím sa kvázi tvorí konfliktná situácia. V úmysle vyhnúť sa trestnej zodpovednosti sa daná situácia vyznačuje takým konaním delikventov, ktoré spočíva v zatajovaní ich protiprávnej činnosti. Je samozrejmé, že metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti si nemôžu nevšimnúť uvedenú situáciu, ale práve naopak, musia byť konštituované na nevyhnutnosti zistiť i všetky latentné trestné činy či priestupky a tieto zákonným a primeraným spôsobom potrestať. Okrem už uvedeného, sú špecifiká metód verejno-poriadkovej činnosti do určitej miery stanovené typickými znakmi poznania pri eliminovaní či objasňovaní protiprávnych skutkov, a to konkrétne sociálnym rizikom

¹ kpt. JUDr. Dávid Varhol, PhD., odborný asistent Katedry policajných vied Akadémie Policajného zboru v Bratislave

konania delikventov, spomínanými konfliktnými situáciami a v neposlednom rade jednotou prevencie a represie. Táto jednota zároveň vypovedá o hlavných metódach využívaných v procese verejno-poriadkovej činnosti.²

Vymedzenie pojmu metóda

Pred analýzou samotných metód verejno-poriadkovej činnosti, je nevyhnutné zaoberať sa z dôvodu lepšej orientácie v problematike i niektorými teoretickými východiskami súvisiacimi s uvedenou témou. S metódami verejno-poriadkovej činnosti je úzko spojený poznávací proces. Priebeh poznania vo verejno-poriadkovej činnosti sa jednak podrobuje všeobecným zákonitostiam a jednak má i svoje špeciálne atribúty. Prvým atribútom je, že poznanie sa orientuje na ten špeciálny objekt – protiprávny čin, na úseku ktorého má subjekt oprávnenie konať. Je nutné zdôrazniť, že priebeh poznania je možný len v oblastiach upravených právnymi normami, akými sú napr. oblasť správneho alebo trestného práva. Ďalší atribút sa vyznačuje tým, že subjekt poznania má podľa povahy policajno-bezpečnostných orgánov pri výkone svojich aktivít postavenie verejného činiteľa. Subjekty realizujúce verejno-poriadkovú činnosť musia bez výnimky ovládať i východiskové poznávacie metódy, medzi ktoré patrí schopnosť pozorovať, analyzovať či využívať syntézu, abstrakciu, prípadne metódy založené na štatistike. Aby sme správne porozumeli i pojmu metóda poznania je nevyhnutné vyhýbať sa príliš osobnému a taktiež príliš objektivistickému chápaniu. Zlým podkladom pre osobné chápanie metódy poznania je jeho fiktívna samostatnosť na predmete poznania. Metóda je tu pokladaná za sústavu voľných ideí. Úsudok, že základné, východiskové poznávacie metódy sú čistým myšlienkovým pochodom ľudí je však nesprávny. Metódy sa teda v žiadnom prípade nebudujú slobodne a autonómne na skutočnom objekte, ale sa z tohto objektu odvodzujú. Podkladom objektivistického poňatia metódy poznania je zovšeobecňovanie objektov poznania a vedomostí, ktoré o nich máme. Na základe uvedeného sa stotožňujeme s definovaním metód poznania v policajno-bezpečnostnej činnosti od autora A. Filáka, ktorý ich v jednom zo svojich publikovaných článkov chápe ako postup smerujúci k docieleniu skutočného poznania na úseku eliminácie a objasňovania protiprávných skutkov, ktorý musí za všetkých okolností korešpondovať s právnymi normami.³

Na tomto mieste sa nám tak vytvára priestor aj pre objasnenie pojmu metóda. Pri jeho definovaní by sme mali vychádzať z gréckeho jazyka, v ktorom výraz „methodos“ predstavuje

² FILÁK, A., 2009. Klasifikace a validita metod policejné-bezpečnostní činnosti. In: *Policajné vedy a policajné činnosti: Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie*, s. 205.

³ FILÁK, A., 2009. Klasifikace a validita metod policejné-bezpečnostní činnosti. In: *Policajné vedy a policajné činnosti: Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie*, s. 204-205.

cestu k dosiahnutiu cieľa. Je to suma zorganizovaných krokov a činností podrobených zvládnutiu vzniknutého problému. Odborov či oblastí v ktorých ľudia môžu realizovať svoju činnosť je nespočetne veľa. Z dôvodu lepšieho poznania a skúmania týchto oblastí, sa v nich rad za radom tvorila sústava metód jednotlivých odvetví, či už išlo o metódy na vedeckej úrovni alebo metódy týkajúce sa výlučne praktických aktivít.⁴

Vzhľadom na tému vedeckej štúdie sa len veľmi stručne zameriame na analýzu systému metód policajno-bezpečnostnej činnosti. Vrchol hierarchie tohto systému tvoria metódy najviac všeobecné, ktoré sú odrazom filozofického chápania problému. V súvislosti s touto skutočnosťou majú vplyv i na vytváranie teórie policajno-bezpečnostnej činnosti. Nasledujúcu úroveň tvoria všeobecné vedecké metódy, medzi ktoré patria metódy založené na štatistickom spracovaní, komparácii, podobnosti, analyzovaní, experimentoch či intuícii. Posledná úroveň je pre potreby našej vedeckej štúdie najdôležitejšia. Vypĺňajú ju metódy špeciálne, ktoré sú typické pre aktivity policajno-bezpečnostných orgánov. Ide o metódy ako je vykonávanie ankiet i prieskumov, no a predovšetkým tu patria aj metódy verejno-poriadkovej činnosti, ktorým sa venujeme hneď v nasledujúcich odsekoch našej vedeckej štúdie. Predstavený systém je zložený z osobitných metód, ktorými sa mieri k napĺňaniu indikovaného zámeru a účinnému realizovaniu úloh policajno-bezpečnostných orgánov na úseku ich právomocí. Na základe zhromaždených poznatkov sa dá vysloviť konštatácia, že metódy verejno-poriadkovej činnosti sú špeciálnymi metódami, ktoré sa pri ich reálnom využití majú vzájomne prelínať.⁵

Nároky verejnosti na zdokonaľovanie účinnosti boja Policajného zboru s protiprávnymi aktivitami sú čoraz vyššie. Zintenzívnenie ochrany občanov pred nežiadúcimi fenoménmi, bezprostredne súvisí so zvyšovaním kvality metód činnosti v tejto oblasti. Súhlasíme teda s názormi viacerých autorov ktorí tvrdia, že metódy činnosti treba neustále prehlbovať a vytvárať podmienky pre ich lepšie uplatnenie. V rámci tohto procesu je dôležité zužitkovať i kladné poznatky každej demokratickej krajiny, ktoré boli nadobudnuté praxou.⁶

Chceli by sme zdôrazniť aj fakt, že medzi formami služobnej činnosti a metódami verejno-poriadkovej činnosti je určitý súvis. Pokiaľ stála, hliadková, obchádzková a hlásna služba sú odrazom utriedenia aktivít, stanovujúc im totožnú povahu prostredníctvom ktorej sa realizujú, tak na druhej strane metóda predstavuje mechanizmus postupov a úkonov, ktorými sú plnené úlohy

⁴ MACEK, P. a kol., 2008. *Pořadková činnost policie. Obecná část*, s. 46.

⁵ LÖFFLER, B. a D. ZÁMEK, 2017. Analýza súčasného stavu na úseku využívania metód policajnej verejno-poriadkovej činnosti eliminujúce hromadné narušenie verejného poriadku. In: *Policajná teória a prax*. Roč. XXV. č. 2, s. 25.

⁶ MACEK, P. a kol., 2008. *Pořadková činnost policie. Obecná část*, s. 46.

v rámci jednotlivých foriem služobnej činnosti. Musíme si uvedomiť i skutočnosť, že účinnosť policajnej verejno-poriadkovej činnosti vychádza z dispozície voľby adekvátnej metódy. Pomocou tejto metódy potom útvary služby poriadkovej polície pôsobia pri realizácii svojho poslania, ako aj pri vylučovaní protiprávnej činnosti zo spoločnosti.⁷

Metódy uplatňované v policajnej verejno-poriadkovej činnosti

Subjekty, ktoré sa angažujú vo verejno-poriadkovej činnosti využívajú vo svojej činnosti metódy a vďaka nim majú vplyv na objekt, ktorý sa dopustil trestného činu, priestupku alebo iného nežiadúceho stavu v spoločnosti. Zásluhou metód verejno-poriadkovej činnosti sa docieľi i vytvorenie podmienok potrebných pre realizáciu úloh jednotlivých subjektov v procese verejno-poriadkovej činnosti. K metódam verejno-poriadkovej činnosti patrí:

- **metóda prevencie,**
- **metóda profylaxie,**
- **metóda represie.**⁸

Prevencia sa vyznačuje prevažne výchovnými aktivitami, kým represia donútením. Medzi týmito dvoma základnými metódami sa však vytvára určitý polemický priestor, ktorý vyplňa profylaktická metóda. Medzi všetkými troma metódami sú teda nejaké recipročné vzťahy i korelácia. Snaha príslušníkov služby poriadkovej polície, ale aj iných služieb Policajného zboru či policajno-bezpečnostných orgánov, by mala primárne smerovať k predchádzaniu nezákonných aktivít, tvorbou rôznych preventívnych plánov a stratégií. Táto činnosť má byť uskutočňovaná takým spôsobom, aby k využitiu represívnej metódy dochádzalo len v obmedzenej miere a v nevyhnutných prípadoch. Ani náhodou tým nevyvraciamе význam a funkciu represívnej metódy v práci Policajného zboru. Chceli sme len vyzdvihnúť fakt, že k donúteniu treba pristupovať len dovedy, kým je efektívne a splňa svoj účel.⁹

⁷ CIGÁNIK, E. a B. LÖFFLER, 2017. *Poriadkové jednotky a antikonfliktné tímy Policajného zboru*, s. 42.

⁸ CUEBA, M. a M. KLAČAN, 2004. *Vybrané problémy verejného poriadku, jeho ochrany a činnosti obvodného oddelenia Policajného zboru*, s. 106.

⁹ MACEK, P. a kol., 2008. *Poriadková činnosť polície. Obecná časť*, s. 44.

Preventívna metóda

Ako bolo uvedené, prevencia patrí k základným metódam, ktoré policajno-bezpečnostné orgány využívajú pri svojich aktivitách. Je považovaná za rozhodujúci a významný prvok boja proti nezákonnej činnosti. Detailným riešením základných otázok preventívnych metód sa zapodieva kriminológia. Kriminologický aspekt hovorí o tom, že preventívnu metódu je nevyhnutné chápať ako nejaké konkrétne opatrenia, ktoré vyplývajú z naliehavých problémov aplikačnej praxe polície. Na týchto opatreniach by sa však spoločne s Policajným zborom mali spolupodieľať aj štátne orgány, inštitúcie, ekonomické subjekty a rôzne spolky, ktorých cieľom je zamedziť páchaniu nezákonných aktivít a rovnako eliminovať dôvody pre ktoré sú páchané. Nástrojom pre naplnenie tohto cieľa, by mali byť rozličné preventívne projekty, programy či opatrenia výchovného charakteru, ktoré sú spravidla určené širokému okruhu adresátov. Prostredníctvom nich je následne možné zrušiť pôsobenie kriminogénnych činiteľov, ktoré vedú k zrodu protiprávnych aktivít a nepriaznivým spôsobom utvárajú osobnosť delikventa.¹⁰

Policajný zbor realizuje úlohy v preventívnej oblasti podľa miery svojich oprávnení stanovených v zákone. Príslušníci PZ by mali byť iniciátormi a realizátormi preventívnych stratégií zameraných na likvidáciu kriminálnej činnosti. Preventívna verejno-poriadková činnosť predstavuje sumu ustavičných a premyslene koordinovaných aktivít toho ktorého subjektu podieľajúceho sa na verejno-poriadkovej činnosti, ktoré vedú k odstraňovaniu príčinných súvislostí vyvolávajúcich policajne relevantnú udalosť. Medzi charakteristické rysy preventívnej verejno-poriadkovej činnosti patrí:

- dominancia jej funkcie medzi ostatnými metódami VPC,
- sugescia vyznačujúca sa odstraňovaním dôvodov v dôsledku ktorých sa vytvárajú nežiadúce následky,
- neprítomnosť priameho nebezpečenstva (je uskutočňovaná v dobe, keď sa ohrozenie nachádza len v potenciálnej rovine),
- kroky v nej sa realizujúce majú vždy ochrannú povahu,
- nežiaduci dôsledok tu ešte nevznikol.¹¹

¹⁰ NESVADBA, A., 2004. *Teória policajných a bezpečnostných činností*, s. 46.

¹¹ LÖFFLER, B. a D. ZÁMEK, 2017. Analýza súčasného stavu na úseku využívania metód policajnej verejno-poriadkovej činnosti eliminujúce hromadné narušenie verejného poriadku. In: *Policajná teória a prax*. Roč. XXV. č. 2, s. 26.

Aby bola metóda prevencie efektívna, musia sa v nej využívať všetky akceptovateľné preventívne nástroje, ktorých obojstranná podpora a dopĺňanie sa, bude posilňovať dosiahnutie želaného účelu. Dôležité je i opakované a sústavné vplývanie na adresátov jednotlivých opatrení a to až do doby, kým nebude pre nich hroziť ani potenciálne nebezpečenstvo. Preventívna činnosť musí byť taktiež odrazom potrieb spoločnosti a pre jej lepšiu účinnosť je potrebná i koordinovaná výmena informácií medzi vnútroštátnymi a zahraničnými subjektami na nej sa podieľajúcimi. Pre kvalitu preventívnej metódy má rozhodujúci význam i spätná väzba na základe ktorej je možné analyzovať mieru jej účinku. Vďaka tomu sa potom dajú regulovať aktivity tejto preventívnej metódy tak, aby jej následné využitie v totožnej oblasti bolo na požadovanej úrovni úspešnosti. Preventívna metóda verejno-poriadkovej činnosti sa môže realizovať v rozličných verziách a môže sa vyznačovať i rôznou povahou. Dominantnú úlohu pri jej vykonávaní predstavujú dispozície a kvalifikácia jej uskutočňovateľa. Najväčšie nároky sú kladené na jeho komunikatívnosť, odbornosť a empatiu. Práve prostredníctvom neho sa totižto najčastejšie nadobúdajú informácie z externého prostredia, ktoré v súčinnosti s jeho znalosťami o mieste a osobách na ňom sa pohybujúcich, vytvárajú predpoklady pre posúdenie stavu bezpečnosti v územnej časti obvodu, ktorá mu bola pridelená. Na základe týchto skutočností, vie potom uskutočňovateľ preventívnych činností veľmi jednoducho určiť okruh ich príjemcov, ako aj priestor, dobu a štruktúru ich náplne. Veľký význam pre vydarenosť metódy prevencie má i pristupovanie tohto uskutočňovateľa k nadobudnutiu si dôvery od osôb, ktoré sú prijímateľmi preventívnych činností. Tie môžu byť zamerané na špeciálnych adresátov alebo aj na spoločnosť ako celok. Zvyčajne majú formu besedy, výkladu k vybranej problematike, debaty či konverzácie a v pomeroch Policajného zboru sú prednesené v podobe preventívnych projektov.¹²

V oblasti policajnej prevencie majú najvyššiu prioritu záujmy, ktoré chráni zákon. Policajný zbor uskutočňuje svoju činnosť na tomto úseku v podobe sociálnej prevencie, ktorá môže byť tvorená primárnym, sekundárnym i terciárnym druhom. Cieľom primárneho druhu prevencie je najmä zvyšovanie kvality života štátnych príslušníkov. Tieto preventívne aktivity sa uskutočňujú buď na celom území štátu alebo v jednotlivých regiónoch. Čo sa týka sekundárneho druhu prevencie, ten je zameraný len na také osoby, u ktorých sa predpokladá vyššia miera rizika spočívajúca v tom, že sa stanú delikventom prípadne obeťou trestného činu. Ide predovšetkým o nedospelé osoby, osoby vysokého veku či osoby trpiace duševnou poruchou. Policajný zbor sa aj preto v súčasnej dobe venuje prevažne preventívnym projektom na ochranu týchto osôb. Posledný terciárny druh prevencie sa orientuje na recidivistov, a to hlavne podporou súvisiacou

¹² KOČAN, Š., LÖFFLER, B. a D. ZÁMEK, 2013. *Poriadková polícia*, s. 182-188.

s ich návratom do normálneho života napr. pri hľadaní zamestnania, bývania i v podobe sociálno-psychologickej pomoci. Subjektom realizujúcim preventívne aktivity v tejto oblasti sú orgány činné v trestnom konaní, nápravno-výchovné a zdravotnícke zariadenia. Na základe doteraz zhromaždených poznatkov o preventívnej metóde verejno-poriadkovej činnosti je možné záverom definovať tieto etapy jej uskutočňovania:

- **etapa akumulácie a rozboru kriminologických i policajne relevantných údajov pre preventívnu činnosť PZ** - ide o údaje týkajúce sa dôvodov vzniku nezákonnej činnosti, o ktorých ak má polícia vedomosti, tak dokáže vytvárať efektívne metódy namierené proti nežiadúcim činnostiam, ktoré sú v rozpore so zákonmi i dobrými mravmi,
- **etapa prijímania rozhodnutí a ich následného vykonávania** – súvisí s garanciou efektívneho napĺňania stanovených opatrení v oblasti zamedzovania protiprávnych aktivít,
- **etapa kontrolnej činnosti** – prostredníctvom nej je možné posudzovať mieru účinku uskutočnenej preventívnej činnosti a v prípade zistenia nedostatkov ju regulovať tak, aby jej následné využitie na úseku zamedzovania nezákonných aktivít bolo na požadovanej úrovni.¹³

Preventívne pôsobenie Policajného zboru je mnohokrát rozhodujúcim a veľmi významným prvkom boja proti nezákonnej činnosti. Metóda prevencie môže preukázať svoju efektívnosť, len ak príslušníci služby poriadkovej polície budú v rámci nej využívať všetky dostupné bezpečnostné technológie. Tie dokážu výrazným spôsobom posilňovať dosiahnutie jej želaného účelu. Jednou z bezpečnostných technológií, ktorú príslušníci služby poriadkovej polície môžu využívať na preventívne účely je letecká technika. Slabé znalosti a takmer žiadna prax poriadkových policajtov v tejto oblasti boli dlhé roky obmedzujúcim faktorom, ktorý neumožňoval využívať leteckú techniku vo verejno-poriadkových aktivitách. S potešením však môžeme vysloviť konštatáciu, že kompetentní si postupne začali uvedomovať vlastnosti vrtuľníkov spočívajúce v enormnom šetrení času, síl a prostriedkov. Z uvedeného dôvodu sa v oblasti využívania leteckej techniky začal klásť dôraz na pripravenosť a kvalitný výcvik predovšetkým policajtov Pohotovostného policajného útvaru ako jedného z realizátorov verejno-poriadkovej činnosti. V konečnom dôsledku to môže mať vplyv i na oveľa väčšiu úspešnosť a efektívnosť služobných zákrokov.

¹³ ŠIMON, L., 2016. *Policajno-bezpečnostná činnosť*, s. 131-132.

Práve to je ten primárny dôvod, ktorý zdôrazňuje opodstatnenosť zakomponovania vrtuľníkov do verejno-poriadkovej činnosti. Okrem už uvedených prípadov môže služba poriadkovej polície využiť leteckú techniku i na hliadkovacie aktivity. Služba poriadkovej polície využíva vo svojej činnosti vrtuľníky, ktorými disponuje Letecký útvar MV SR. Ten má aktuálne vo svojej flotile jeden z kategórie ľahkých vrtuľníkov, pričom ide o stroj americkej výroby Bell-429 a jeden stredne ťažký vrtuľník talianskej výroby Leonardo AW189. Ďalšie z bezpečnostných technológií, ktoré môže služba poriadkovej polície využívať v rámci preventívnej metódy verejno-poriadkovej činnosti sú bezpilotné prostriedky. Ich implementácia do služieb PZ je síce na začínajúcej úrovni, no podľa nášho názoru sa tzv. drony v priebehu najbližších rokov stanú absolútnou nevyhnutnosťou v každodennej práci príslušníkov PZ. Medzinárodnou organizáciou civilného letectva bol potvrdený nárast využívania dronov na civilné účely, ako aj na účely bezpečnostných subjektov, ku ktorým patria i policajné zbory či ozbrojené sily jednotlivých krajín. Zapríčiňuje to pravdepodobne fakt, že ide o ekonomicky vhodnejší prostriedok než sú napr. spomínané policajné vrtuľníky, a to z pohľadu ich prevádzky a taktiež i nákladov na výcvik operátorov.¹⁴ Dron má svoje opodstatnenie v službe poriadkovej polície aj pri dohľade nad priebehom futbalových zápasov, na ktorých čoraz častejšie dochádza k násilnostiam medzi divákmi. Čo sa týka najvyužívanejšieho dronu DJI Mini 4 Pro, ten má hmotnosť len 249 gramov a jeho veľkou prednosťou sú skladacie vrtule, vďaka čomu sa dá veľmi jednoducho prenášať. Výdrž jednej z jeho batérií je maximálne 34 minút. Predmetný dron našiel svoje opodstatnenie aj v rámci služby dopravnej polície, a to pri realizácii leteckého dohľadu nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky.

Represívna metóda

Ako sme uviedli v predchádzajúcich riadkoch, tou ústrednou a odrazovou metódou v činnosti služby poriadkovej polície má byť jednoznačne prevencia. S ňou je spojená i spokojnosť príslušníkov PZ, pretože ak by dokázali svoju služobnú činnosť vykonávať len touto metódou, ich práca by tým bola podstatne uľahčená. V konečnom dôsledku by boli spokojní i samotní občania, nakoľko z metódy prevencie pre nich nevyplýva žiaden následný postih. Nevyvrátiteľným faktom však je, že s prihliadnutím na široký záber riešených oblastí a aktivít príslušníkov služby poriadkovej polície i čoraz vyššej miery netolerancie medzi ľuďmi navzájom, sa skutočne nedá docieľať žiadúci stav bezpečnosti v spojení s verejným poriadkom výhradne prevenciou. Z uvedeného dôvodu je potrebné vedome vnášať i represívne kroky do činnosti všetkých služieb

¹⁴ TALLO, A. a kol., 2018. *Bezpilotné prostriedky vo vybraných službách polície*, s. 56-57.

PZ. Represívna metóda ponúka viacero nástrojov k tomu, aby jednotliví realizátori verejno-poriadkovej činnosti, efektívnym spôsobom docielili požadovanú úroveň bezpečnosti a poriadku. Nesmieme ale zabudnúť na skutočnosť, že pri využívaní represie nastáva priama intervencia do práv a slobôd osoby voči ktorej sa zakročuje. Na rozdiel od prevencie je represia striktno vymedzená zákonom a jej využitie nesmie byť v žiadnom prípade zbytočné či bezúčelné. Na represívny postup je teda potrebný jednoznačný a opodstatnený dôvod, ktorého obsahom musí byť znemožnenie pokračovať v nezákonných činnostiach a navrátenie žiadúceho stavu bezpečnosti. V podmienkach PZ má represívna metóda podobu donútenia, ktoré sa môže realizovať, len ak sú de facto dodržané nasledovné predpoklady:

- zachovanie subsidiárnosti represívnej metódy, čo značí, že je k nej možné pristúpiť, len ak prevencia a ani profylaxia neboli dostačujúco efektívne,
- primeranosť donútenia,
- donútenie možno využiť, len ak nebola dodržaná povinnosť vyplývajúca zo zákona,
- donútenie môžu uskutočňovať len osoby, ktoré nato oprávňuje zákon a prostredníctvom nástrojov, ktoré zákon dovoľuje.¹⁵

Metóda donútenia je v aktivitách služby poriadkovej polície aplikovaná hlavne prostredníctvom represívnych nástrojov, ktoré sa dajú rozdeliť na tri základné kategórie:

- **kategória prostriedkov právneho charakteru** – ide o trestno-procesný nástroj, ktorý upravuje zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. V súvislosti s ním je možné tvrdiť, že predovšetkým poverení príslušníci PZ, ktorí sú v súčasnosti zaradení na základných útvaroch služby poriadkovej polície, vystupujú pri uplatňovaní donútenia ako orgány činné v trestnom konaní. V rámci prostriedkov právneho charakteru poznáme ešte aj správno-právny nástroj, ktorým možno rozumieť najmä právomoci k nasadeniu donucovacích prostriedkov. Tie sú upravené v zákone č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore,
- **kategória technických prostriedkov** – ide o jednotlivé, konkrétne donucovacie prostriedky, ktoré môže príslušník PZ využívať pri výkone služobnej činnosti,

¹⁵ LÖFFLER, B. a D. ZÁMEK, 2017. Analýza súčasného stavu na úseku využívania metód policajnej verejno-poriadkovej činnosti eliminujúce hromadné narušenie verejného poriadku. In: *Policajná teória a prax*. Roč. XXV. č. 2, s. 28-29.

- **kategória osobitných prostriedkov** – tu patria právomoci policajno-bezpečnostných orgánov, ktoré sa pre svoju povahu nedajú definovať a zaradiť k technickým prostriedkom. Patrí sem napr. služobný pes i služobný kôň.¹⁶

Z pohľadu delenia jednotlivých kategórií poznáme donútenie priame a nepriame. Oba druhy majú vždy povahu služobných zákrokov. Priame donútenie vedie zvyčajne k okamžitému zamedzeniu páchania nezákonných aktivít, narušovania verejného poriadku, ohrozovania životov a zdravia ľudí či samotných príslušníkov PZ. Charakteristickou črtou priameho donútenia je využívanie fyzickej násilnosti pri jeho realizácii. Tento druh donútenia dáva možnosť prinútiť istého človeka, aby upustil od nezákonnej činnosti a spočíva napr. v jeho predvedení či zadržaní. Nepriame donútenie sa nevyznačuje rovnakým cieľom ako tomu bolo pri prvej kategórii. Je možné vysloviť konštatáciu, že sa uplatňuje až dodatočne, keďže je tvorené sankciami za činy, ktoré už boli vykonané. Cieľom nepriameho donútenia teda je, aby malo účinky do budúcnosti a aby sa súčasný delikvent vyhýbal opätovnému páchaniu nezákonnej činnosti. K tomuto donúteniu môžeme zaradiť poriadkové pokuty ukladané podľa zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok i sankcie za správne delikty, ktoré môžu mať podobu blokovej pokuty.¹⁷

Klasickým príkladom pôsobenia represie na úseku PZ sú poriadkové jednotky. Tie sú v dnešnom období nevyhnutnou súčasťou bezpečnostných zborov všade po svete. V podmienkach slovenskej polície sa poriadkové jednotky zakladajú na KR PZ. Sily poriadkových jednotiek sú tvorené príslušníkmi PZ zaradenými na útvaroch patriacich do kompetencie krajských riaditeľstiev, predovšetkým však ide o útvary ako Odbor poriadkovej polície KR PZ, Pohotovostný policajný útvar či Pohotovostná motorizovaná jednotka. Svoju činnosť poriadkové jednotky vykonávajú spravidla v teritoriálnej časti toho ktorého KR PZ, a to hlavne v záujme chrániť život a zdravie občanov. Poriadkové jednotky sa využívajú i v prípade, ak bol narušený verejný poriadok napr. na futbalových či hokejových zápasoch, na rôznych kultúrnych akciách, ako aj pri akomkoľvek väčšom zhromaždení osôb, kde takéto jeho narušenie hrozí. Je dôležité zdôrazniť, že všetky zásahy Poriadkových jednotiek sú realizované v rámci jednotného velenia, čo znamená neprípustnosť vykonať zásah svojvoľne a kedykoľvek, ale na rozkaz ich veliteľa. Ten vydáva i rozhodnutie o konkrétnej štruktúre Poriadkovej jednotky a o jej vybavení technickými prostriedkami slúžiacimi k uľahčeniu zásahu. V neposlednom rade veliteľ Poriadkovej jednotky nesie zodpovednosť za jej transfer na územie, kde došlo k protiprávnemu konaniu osôb

¹⁶ ŠIMON, L., 2016. *Policajno-bezpečnostná činnosť*, s. 129.

¹⁷ LÖFFLER, B. a M. PEŤOVSKÝ, 2017. Analýza teoreticko-právnej a empirickej roviny realizácie služobných zákrokov formou represívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti. In: *Spoločenský boj proti diváckemu násiliu: Zborník príspevkov z konferencie s medzinárodnou účasťou*, s. 123-124.

a informuje príslušníkov Poriadkovej jednotky o aktuálnom bezpečnostnom stave s následnou koordináciou ich činností. Poriadková jednotka sa ďalej skladá zo zástupcu, ktorý plní úlohy veliteľa v prípade, ak je tento neprítomný a do jeho kompetencie patrí taktiež príprava dokumentov o aktivitách Poriadkovej jednotky. Z dôvodu, aby činnosť Poriadkovej jednotky bola čo najviac efektívna a účinná je dôležitá 100% fyzická i psychologická pripravenosť policajtov v nej pôsobiacich. Na ich výcvikovú činnosť musia byť preto kladené tie najvyššie nároky a jej obsah má byť daný na základe metodiky vytvorenej vedúcim odborom výcviku P PZ. Okrem toho musia títo policajti splniť aj všetky predpoklady stanovené právnymi predpismi i interným aktom riadenia. Ďalšou nevyhnutnou podmienkou majúcou vplyv na dosahovanie cieľa pre ktorý sú Poriadkové jednotky zriaďované, je realizácia pravidelných cvičení a nácvikov koordinácie nielen s ostatnými útvarmi PZ, ale aj so zložkami integrovaného záchranného systému.¹⁸

Represívna metóda ponúka viacero nástrojov k tomu, aby jednotliví realizátori verejno-poriadkovej činnosti, efektívnym spôsobom docielili požadovanú úroveň bezpečnosti a poriadku. Medzi občanmi ide o veľmi neoblíbenú metódu, no mali by si uvedomiť, že aj pre ich pocit bezpečia je potrebné, aby príslušníci PZ mali v rukách nástroje v podobe rôznych bezpečnostných technológií, ktorými je možné zákonným spôsobom eliminovať protiprávnu činnosť. Všetky represívne postupy sú v konečnom dôsledku pre dobro delikventa i celú spoločnosť. Z vybraných bezpečnostných technológií využívaných v rámci represívnej metódy spomenieme napr. vodnú striekačku, ktorá je mimoriadne efektívnym technickým prostriedkom najmä na elimináciu protiprávnej činnosti davu. Z uvedeného dôvodu sme ju zaradili k represívnym bezpečnostným technológiám. Jej špecifickosť spočíva v tom, že umožňuje vykonať služobný zákrok bez fyzického styku Poriadkovej jednotky s davom, ktorého agresiu zmiernuje práve ňou striekaný prúd vody. PZ využíva vodnú striekačku typu Tatra T-815 KROPIČ s celkovou hmotnosťou až 22 ton a pohonom všetkých šiestich kolies. Má štvortaktný, vzduchom chladený motor, s výkonom 235 kW. Vodná striekačka je ovládaná z jej kabíny, ktorá je štvormiestna. Maximálny objem nádrže na vodu je 8 200 litrov a pri tlaku 1,4 MPa dokáže pomocou čerpadla vystriekať 1 000 litrov vody za minútu.¹⁹

Za ďalšie bezpečnostné technológie represívneho charakteru považujeme napr. slzotvorné prostriedky či elektrické paralyzátory, ktoré sú v zmysle § 50 ods. 2 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore prostriedkami na prekonanie odporu a odvrátenie útoku. Slzotvorné prostriedky

¹⁸ Nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 137/2015 o poriadkových jednotkách Policajného zboru, čl. 1,4,6,7 a 13.

¹⁹ Webový portál Protipoziarne.sk [online]. [cit. 20. júla 2025]. Dostupné na internete: http://www.protipoziarne.sk/c-48-CAS_32___TATRA_815_6x6.html

sú efektívnou pomôckou vo výbave členov Poriadkových jednotiek. Podobne ako vodná striekačka sú používané pri hromadných narušeniach verejného poriadku a rovnako až po nerešpektovaní výzvy. Princíp fungovania je založený na chemickom pôsobení, ktoré sa prejavuje pálením tváre, slzením očí a neprestávajúcim kašľom. Osoba voči ktorej sa slzný prostriedok použije, nie je schopná pokračovať vo svojej nezákonnej činnosti a preto ide o mimoriadne účinný represívny nástroj. Čo sa týka elektrických paralyzátorov, tie boli v minulosti využívané zo strany ozbrojených bezpečnostných zborov minimálne až takmer vôbec. Zapríčiňoval to predovšetkým fakt, že vtedajšie paralyzátory si vyžadovali priamy dotyk s telom útočníka, čo bolo pomerne nebezpečné i pre samotných policajtov. Rozvoj v oblasti technológií však ukázal svoju silu aj na tomto úseku. Dnešné elektrické paralyzátory dokážu dosiahnuť svojho účinku aj so značným odstupom od páchatel'ov a nazývajú sa tasery. Tasery najnovšej verzie majú tvar pištole a disponujú hlavicami s elektródami. Dokážu mať žiadúci účinok na páchatel'a až z diaľky 10,6 metra. Výsledkom ich pôsobenia je ovplyvňovanie zmyslových funkcií a celkovej pohybovej schopnosti útočníka, ktorý však vedomie nestráca za žiadnych okolností. Účinky tohto paralyzátora trvajú asi 5 sekúnd s možnosťou opakovania, a to až dovtedy, kým sú elektródy zapichnuté v tele alebo v šatstve osoby voči ktorej sa používa.

Profylaktická metóda

V tejto časti vedeckej štúdie sa oboznámime s veľmi špecifickou metódou využívanou v rámci verejno-poriadkovej činnosti, pre ktorú sú z jedného pohľadu typické črty metódy prevencie a z druhého pohľadu zas represie. Hovoríme o metóde profylaxie, ktorá vyplňa akýsi pomyselný priestor medzi prvými dvoma analyzovanými metódami. Z tohto dôvodu sa budeme detailnejšie venovať i vzťahu medzi nimi. Pri profylaxii ide o premyslený a plánovitý postup krokov jednotlivých realizátorov verejno-poriadkovej činnosti, účelom ktorého je zabrániť skutočne priamo hroziacemu riziku. V zmysle tejto poučky a na základe poznatkov, ktoré sme si osvojili pri rozbere prevencie, sa dá určiť medzi nimi významná diferenciacia. A to i napriek tomu, že účelom oboch metód je eliminovať zdroj nepriaznivých dôsledkov z protiprávných skutkov. Uvedená diferenciacia spočíva v nejednakom charaktere okolností využitia jednej či druhej metódy, nakoľko pri prevencii sa dá definovať, že riziko tam síce existuje, no je mimoriadne vo veľkej časovej a priestorovej vzdialenosti. Možno predpokladať, že tu k nemu ani nedôjde. Ako sme už uviedli, pri profylaxii je riziko priamo hroziace. Ďalšia diferenciacia je aj v tom, že prevencia má

oveľa širší záber pôsobenia, kým profylaxia vplýva len na konkrétne nebezpečie. Posledná rozdielnosť sa vyznačuje rozličnou podobou a povahou využívaných nástrojov tej ktorej metódy.²⁰

Profylaktická metóda verejno-poriadkovej činnosti môže byť teda na základe uvedeného, využitá až v troch prípadoch:

- **ak skutočne a priamo hrozí riziko** – tu sa profylaxia vyznačuje ochrannou povahou s cieľom prekaziť protiprávne skutky,
- **ak nepriaznivý dôsledok už nastáva, ale nebol doteraz ukončený** – pre túto situáciu je typická obranno-zachraňujúca povaha profylaxie, ktorá vedie k redukcii nepriaznivých dôsledkov,
- **ak sa nepriaznivý dôsledok zrodil a už bol ukončený** – cieľom profylaxie v tomto prípade je eliminovať také okolnosti, ktoré by mohli smerovať k novoutvoreniu ďalších nežiadúcich dôsledkov.²¹

Vo viacerých vedeckých monografiách však autori tvrdia, že účel metódy profylaxie vo verejno-poriadkovej činnosti je podstatne širší. Okrem toho, čo sme už uviedli, by podľa nich malo byť súčasťou jej účelu i znemožnenie, aby sa osoba majúca predispozície k páchaniu nezákonnej činnosti tejto dopúšťala, prípadne, aby sa nestala osobou zúčastnenou na trestnom čine, ktorý spáchala iná osoba svojim protiprávnym konaním. Pre napĺňanie daného účelu je veľmi dôležité, aby realizátori verejno-poriadkovej činnosti disponovali dobrými znalosťami o miestach patriacich do ich teritoriálnej časti obvodu, ako aj o osobách na nich sa pohybujúcich. Ďalším nevyhnutným predpokladom sú strategické informácie získané či už priamo z prostredia PZ alebo mimo neho a ktoré nasvedčujú tomu, že má dôjsť k zaútočeniu na istý objekt. Z dôvodu ideálnejšieho zorientovania sa v problematike profylaktickej metódy, sme sa rozhodli uviesť i praktické príklady. Uvažujme o situácii, kedy príslušníci služby poriadkovej polície dostali hlásenie o neoprávnenom vniknutí do určitej strategickej budovy. V uvedenom prípade je nevyhnutné odvrátiť nepriaznivý dôsledok, ktorý by takým konaním mohol nastať. Policajti si preto musia zvoliť adekvátny taktický postup a rovnako i techniku, ktorú budú používať. Po zistení, že sa v strategickej budove skutočne nachádza nežiadúca osoba, vzniká povinnosť vyzvať ju k ukončeniu nezákonnej činnosti. Kompletný priebeh praktického príkladu je odrazom nesmierne intenzívnych znakov profylaktickej metódy. Od času, kedy príslušníci služby

²⁰ CIGÁNIK, E. a B. LÖFFLER, 2017. *Poriadkové jednotky a antikonfliktné tímy Policajného zboru*, s. 49-50.

²¹ CULBA, M. a M. KLAČAN, 2004. *Vybrané problémy verejného poriadku, jeho ochrany a činnosti obvodného oddelenia Policajného zboru*, s. 110-111.

poriadkovej polície v našom príklade dostali hlásenie je zjavné, že prevencia premrhala svoj efekt. Následne sa začala využívať profylaktická metóda. Čo sa týka represie, tá by našla priestor pre svoje uplatnenie od okamihu prípadného nerešpektovania výzvy, kedy by príslušníci PZ museli vo svojej služobnej činnosti využiť prvky donútenia.²²

Úplne najtypickejším príkladom pôsobenia profylaxie v podmienkach PZ sú aktivity antikonfliktného tímu. Čoraz viac sa rozširujúcim fenoménom po celom svete je divácke násilie, ku ktorému dochádza pri príležitostiach rôznych hokejových, no najmä futbalových zápasov. Účelom antikonfliktného tímu je práve minimalizovanie počtu útokov, zamedzovanie vzniku škôd či skvalitňovanie stavu bezpečnosti na týchto športových zápasoch, rôznych kultúrnych akciách i verejných zhromaždeniach. Jedným z dôvodov prečo došlo k vzniku antikonfliktného tímu je budovanie dôvery a pozitívnych vzťahov spoločnosti k PZ. Práca príslušníkov antikonfliktného tímu sa uskutočňuje bez služobnej rovnošaty i bez použitia sily a je postavená na bezprostrednom komunikovaní s agresormi.

Na základe zosumarizovaných vedomostí o metódach verejno-poriadkovej činnosti, sme sa rozhodli zaradiť k profylaktickej bezpečnostnej technológii napr. obrnený transportér. Nazdávame sa, že v prevažnej väčšine prípadov sa využíva práve v rámci tejto metódy, no plne si však uvedomujeme i možnosť jeho využitia ako represívnej bezpečnostnej technológie. Je to zapríčinené uvádzanou, tenkou hranicou medzi jednotlivými metódami. Pre lepšiu predstavu využiteľnosti obrneného transportéru uvádzame nasledovný príklad: V prípade, ak máme dav ľudí o ktorom možno predpokladať, že sa pokúsi dostať do strategického objektu alebo verejnosti neprístupného priestoru, pri ktorom je obrnený transportér pristavený, aby zabránil priamo hroziacemu, neoprávnenému vniknutiu, možno hovoriť o profylaktickej bezpečnostnej technológii. Má aj pomerne veľký psychologický efekt, ktorý môže spôsobiť, že dav napokon upustí od plánovanej nezákonnej činnosti. Ako náhle by však začal byť dav v prípade jeho aktívneho odporu vytláčaný obrneným transportérom, v súčinnosti s ďalšou automobilovou technikou či služobnými koňmi, možno v takom prípade uvažovať o obrnenom transportéri ako o represívnej technológii.

Záver

V prípade porovnávania prijateľnosti jednotlivých metód verejno-poriadkovej činnosti medzi občanmi, možno s veľkou pravdepodobnosťou skonštatovať, že s najnegatívnejšími postojmi by sme sa stretli práve u represie. Občania si však musia uvedomiť, že aj pre ich pocit

²² CIGÁNIK, L. a B. LÖFFLER, 2017. *Poriadkové jednotky a antikonfliktné tímy Policajného zboru*, s. 50-51.

bezpečia je potrebné, aby príslušníci PZ mali v rukách nástroj, ktorým je možné zákonným spôsobom eliminovať protiprávnu činnosť. Všetky represívne postupy sú v konečnom dôsledku pre dobro delikventa i celú spoločnosť. Policajti však musia brať na vedomie, že akékoľvek neprimerané využitie represívnej metódy verejno-poriadkovej činnosti, môže spôsobiť i opačný efekt, a to v podobe zníženia hodnovernosti práce Policajného zboru ako celku. Každý z realizátorov verejno-poriadkovej činnosti by preto mal pri využití represie zvoliť mimoriadne konzekventný prístup.

Sme presvedčení, že sa nám vo vedeckej štúdií podarilo preukázať rovnako tak obrovský význam preventívnej metódy verejno-poriadkovej činnosti. Je však nevyhnutné, aby sa uskutočňovanie prevencie neustále prispôbovalo evolúcii spoločnosti, ktorá sa v posledných rokoch enormne zrýchliła. V porovnaní s minulosťou sa u mladšej generácie podstatne rozšírilo záškoláctvo, výtržníctvo či ľahší prístup k alkoholu a drogám. Tieto skutočnosti môžu byť veľakrát spúšťacím mechanizmom páchania trestnej činnosti. Preventívne aktivity polície by preto mali pokračovať nielen v školských zariadeniach, ale svoju opodstatnenosť si rozhodne nájdu aj v rôznych baroch či prevádzkach, aby v nich nedochádzalo k predaju alkoholu neplnoletým osobám. Podľa nášho názoru sa z praktík delikventov dnes už vytratil aj ten najmenší pocit súcitu či ľútosť. Čím ďalej tým viac sa totižto stretávame s prípadmi rôznych útokov i podvodov smerom k starším dôchodcom. Vzhľadom nato, aktuálne prebieha preventívny projekt pod názvom „*Som senior, ktorý sa nedá oklamať*“. Dovoľme si tvrdiť, že tou najvyššou prioritou príslušníkov PZ, je bez akýchkoľvek diskusií chrániť občanov nášho štátu. Jedným z nástrojov, ktorý nám to potvrdzuje, je i samotná prevencia a preto v žiadnom prípade nesmieme pochybovať o jej opodstatnenosti. V neposlednom rade je nevyhnutné venovať pozornosť i neustálemu zveľaďovaniu a prehľbovaniu aplikačnej praxe v oblasti jednotlivých metód, a to najmä prostredníctvom odovzdávania si poznatkov medzi vnútroštátnymi i medzinárodnými bezpečnostnými subjektmi, ktoré pri využívaní metód nadobudli.²³

Nielen vďaka vybraným druhom bezpečnostných technológií, ktoré sú používané službou poriadkovej polície Policajného zboru v rámci preventívnej, represívnej i profylaktickej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti a ktoré sme spomenuli v našej vedeckej štúdií je vykonanie služobného zákroku oveľa razantnejšie a tým pádom účinnejšie. Z obsahového hľadiska nebolo možné zamerať sa na všetky bezpečnostné technológie, no v konečnom dôsledku je potrebné zdôrazniť, že tieto technológie zvyšujú i bezpečnosť samotných policajtov a preto aj

²³ PEŤOVSKÝ, M. a B. LÖFFLER, 2017. *Teoreticko-metodologický rozbor prípustnosti zásahov do základných ľudských práv a slobôd pri výkone policajno-bezpečnostných činností: Zborník vedeckých prác*, s. 182.

obstarávanie bezpečnostných technológií pre Policajný zbor by malo vychádzať z tých najvyšších nárokov. Keďže hovoríme o živote a zdraví príslušníkov PZ, tak v tomto prípade nesmú byť za žiadnych okolností obmedzujúcim faktorom finančné náklady týkajúce sa ich obstarania.

Literatúra

CIGÁNIK, Lubomír a Boris LÖFFLER, 2017. *Poriadkové jednotky a antikonfliktné tímy Policajného zboru*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave. ISBN: 978-80-8054-716-5.

CULBA, Martin a Marián KLAČAN, 2004. *Vybrané problémy verejného poriadku, jeho ochrany a činnosti obvodného oddelenia Policajného zboru*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave. ISBN: 80-8054-320-8.

FILÁK, Antonín, 2009. Klasifikace a validita metod policejně-bezpečnostní činnosti. In: *Policajné vedy a policajné činnosti: Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej dňa 11. a 12. novembra 2008*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 205. ISBN: 978-80-8054-470-6.

FOJTÍK, Jakub, 2007. *Policejní vrtulníky*. Praha: Naše vojsko. ISBN: 978-80-206-0870-03.

KOČAN, Štefan, LÖFFLER, Boris a David ZÁMEK, 2013. *Poriadková polícia*. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN: 978-80-7380-462-6.

LÖFFLER, Boris a David ZÁMEK, 2017. Analýza súčasného stavu na úseku využívania metód policajnej verejno-poriadkovej činnosti eliminujúce hromadné narušenie verejného poriadku. In: *Policajná teória a prax*. Roč. XXV. č. 2, s. 25. ISSN: 1335-1370.

LÖFFLER, Boris a David ZÁMEK, 2017. *Aplikácia vybraných subsystémov ochrany osôb a majetku pri eliminácii hromadného narušenia verejného poriadku*. Hodonín: Evropský ústav práva a súdného inžerství. ISBN: 978-80-906601-6-8.

LÖFFLER, Boris a Marián PEŤOVSKÝ, 2017. Analýza teoreticko-právnej a empirickej roviny realizácie služobných zákrokov formou represívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti. In: *Spoločenský boj proti diváckemu násiliu: Zborník príspevkov z konferencie s medzinárodnou účasťou konanej dňa 15. novembra 2016*, s. 123-124. ISBN: 978-80-8054-710-3.

MACEK, Pavel a kol., 2008. *Pořadková činnost policie. Obecná část*. Praha: Police History. ISBN: 978-80-86477-45-9.

ŠIMON, Ladislav, 2016. *Policajno-bezpečnostná činnosť*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave. ISBN: 978-80-8054-686-1.

TALLO, Anton a kol., 2018. *Bezpilotné prostriedky vo vybraných službách policie*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave. ISBN: 978-80-8054-758-5.

Nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 137/2015 o poriadkových jednotkách Policajného zboru.

Webový portál Protipoziarne.sk [online]. [cit. 20. júla 2025]. Dostupné na internete: http://www.protipoziarne.sk/c-48-CAS_32__TATRA_815_6x6.html

